

nebylo jeho programem. Chce především vyšetřiti poměr skutečnosti a zákonné normy jako dvou polů oddělených ponehlými mezistupni a zachytiti typický myšlenkový postup při použití právní normy. Jde tu o otázky po této stránce dosud poměrně málo propracované; odpovědi na ně ustrnuly v několik pouček, které přes svoji nepřesnost stále se znovu objevují v právnických systémech. Zbaviti tuto oblast nánosu tradičních nejasností a poodkrýti clonu fikcí, s nimiž pracuje panující nauka, bylo prací záslužnou.

Bystrý rozbor zvláštností úvah právnických na podkladě zákonných norem, dokumentovaný četnými příklady z praxe, má zvláštní zajímavost též pro praktického právníka.

Dr. Solnař.

H O V O R N A.

Jsou správní úřady kompetentní rozhodovati o námitkách dotýkajících se poměru Všeobecného pensijního ústavu k vídeňským náhradním ústavům?

Ve IV. sešitu 63. ročníku »Právnicka« uveřejňuje pan Dr. Zd. Peška úvahu nadepsanou svrchu uvedeným titulem. Jedná se o následky nejasněných poměrů bezprostředně po převratu, kdy si zaměstnavatelé, kteří měli své zaměstnance podléhající pensijnímu pojištění pojištěny u náhradních ústavů vídeňských, včas neuvědomili důsledky politického převratu na příslušnost těchto ústavů, pokud se týče československých pojištěnců, a platili premie ještě po převratu do Vídně. Neboť z pojmu státní svrchovanosti vyplývá samo sebou, že nositelem veřejnoprávního sociálního pojištění může býti jen instituce vnitrostátní a nikoli cizozemská, aniž by bylo třeba, aby tato závada byla stanovena zvláštní normou. Naopak by bylo třeba speciální právní normy, kdyby měl býti připuštěn stav opačný. To uznává i sám pan pisatel, a není proto třeba, abych se o tomto bodě zvláště šířil. Mě zajímá výlučně konkluse, v níž úvaha vrcholí, totiž, že k rozhodování o tom, zdali se dotyční zaměstnavatelé placením premií vídeňskému náhradnímu ústavu osvobodili od svého závazku vůči Všeobecnému pensijnímu ústavu v Praze, jsou příslušnými řádné soudy a nikoli správní úřady. Jak jest na prvý pohled zřejmo, nepřiléhá tento konečný úsudek otázce nadhozené v titulu, a také z obsahu článku vyplývá, že se jedná o řešení otázky kompetence k rozhodování o liberaci v úvahu přicházejících za-

městnavatelů vůči Všeobecnému pensijnímu ústavu, tedy vlastně o poměr těchto zaměstnavatelů vůči Všeobecnému pensijnímu ústavu, a nikoli o poměr tohoto ústavu k náhradním ústavům vídeňským. Konstatuji tuto zdánlivě bezvýznamnou nesrovnalost proto, poněvadž pan pisatel přičítá poměru mezi všeobecným pensijním ústavem a náhradními ústavu vídeňskými tak podstatný význam, že jím zatlačuje právní význam poměru mezi Všeobecným pensijním ústavem a zaměstnavatelem do pozadí a dochází tak pomocí umělé právní konstrukce k uvedenému již kompetenčnímu pravidlu.

Jádro otázky spočívá v tom, že Všeobecný pensijní ústav se postavil na stanovisko, že vídeňské náhradní ústavy ztratily v důsledku státního převratu právo prováděti pojištění podle pens. zákona na půdě Československa, a že on sám se nyní stal jedině oprávněným nositelem pensijního pojištění bývalých členů těchto ústavů (že bylo přestupní datum stanoveno na 1. ledna 1919 je věcí vedlejší, a přesahuje rámec této úvahy). Naproti tomu projevil však pensijní ústav ochotu přijmouti premie neprávem vídeňským ústavům zaplacené přímo od těchto ústavů a zaučtovat je k dobru dotyčným zaměstnavatelům. Při provedení tohoto vyúčtování objevily se však proti předpisu premií provedenému samostatně, (tedy nezávisle na vídeňském náhradním ústavu) u pensijního ústavu nedoplatky, jež byly způsobeny tím, že z části byly premie vyúčtovány ve měně rakouské, a nemohlo jich proto býti použito na úhradu předpisu, znějícího na koruny československé. Tyto nedoplatky požadoval pak pensijní ústav od zúčastněných zaměstnavatelů. Vykázání tohoto nedoplatku straně stalo se vyúčtováním, o něž se pan pisatel ve svých vývodech v první řadě opírá.

Pan pisatel rozděluje materii na dvě stěžejné otázky a sice:

1. Otázku právního charakteru poměru mezi oběma ústavu (pražským a vídeňským), a
2. otázku právního charakteru vyúčtování zasláního pražským ústavem straně.

Právní poměr mezi oběma ústavu považuje pisatel za poměr rázu soukromoprávního. Ponechávám tuto otázku stranou, poněvadž ji pokládám za bezvýznamnou pro daný problem, totiž pro řešení otázky kompetence pro tento případ. Naopak pokládám za směrodatnou otázku druhou, totiž otázku právního charakteru vyúčtování zasláního straně. Rozhodným momentem pro povahu tohoto vyúčtování resp. pro povahu nároku pensij-

ního ústavu na vyrovnání dlužného salda, jest právní titul, o němž se nárok opírá. A tím jest jediné výměr o pojistné povinnosti dotyčných zaměstnanců resp. přesně řečeno, vznik pojistné povinnosti, poněvadž podle ustanovení § 35 posl. odst. pens. zák. není ani výměrem splatnost premií podmíněna. Že nárok pens. ústavu na premie vůbec, tedy nehledě k tomuto zvláštnímu případu, se vymyká kompetenci řádných soudů, jest nesporno (viz na př. roz. nejv. soudu z 20. května 1912 čj. Rv-VII. 117/12/6) a není konečně panem pisatelem všeobecně popíráno. Neboť kompetenci soudů opírá pan pisatel pro tento zvláštní případ jen o tu okolnost, že vyúčtování pensijního ústavu navazuje bezprostředně na právní situaci vytvořenou jednáním obou ústavů, jest vyvrcholením konečné dohody ústavy uzavřené, a že tedy vybočuje z mezí pensijního zákona. Pakli však zastává tento názor, pak musí důsledně hájiti názor, že nárok pensijního ústavu (zda oprávněný či neoprávněný, na tom zde nesejde) se opírá o právní poměr mezi oběma ústavu. Tím by se však dostal do rozporu s tím, co uznává o příslušnosti nositele pojištění, totiž že vídeňský ústav nemohl býti po převratu nositelem pojištění v Československu, a že se tedy jediné oprávněným nositelem pojištění stal Všeobecný pensijní ústav v Praze (jiný ústav nemohl vzhledem k § 4 z. ze dne 20. pros. 1918 č. 92 sb. z. a n. přijíti v úvahu). Je-li tedy posléze uvedený předpoklad správný, a o tom nemůže býti a není sporu, pak se nárok Všeobecného pensijního ústavu na premie vůči bývalým členům vídeňských ústavů od státního převratu opírá o fakt pojistné povinnosti dotyčných zaměstnanců, tedy o skutečnost, jež jest základem právního poměru mezi ústavem a zaměstnavatelem upraveného pensijním zákonem, tedy normou veřejnoprávní.

Není tedy vůbec žádného rozdílu mezi vyúčtováním podaným bývalému členu vídeňského náhradního ústavu a vyúčtováním podaným kterékoli jiné straně. Pan pisatel se snaží kompetenci soudů odůvodniti tím, že klade do vzájemného vztahu vyúčtování straně zaslané a právní poměr obou ústavů. Tím však zůstává příliš na povrchu celé otázky, a přeceňuje formální stránku zmíněného vyúčtování. Neboť forma tohoto vyúčtování jest konec konců vedlejší, hlavní věcí jest právní titul, o který se nárok pensijního ústavu (a o ten se pouze může jednati) opírá. Tento titul jest, jak jsem již dovodil, veřejnoprávní, a jest tedy dána kompetence správních úřadů. Na této kompetenci nemůže ničeho měniti ten fakt, že část premií byla vyrovnána zúčtováním s vídeňským náhradním ústavem, poněvadž tímto jednáním nemohlo býti ničeho změněno na poměru zaměst-

navatele k pražskému ústavu jakožto oprávněnému nositeli pojištění. Jsou-li však správní úřady kompetentní rozhodovati o nároku pensijního ústavu vůči zaměstnavateli, jsou důsledně povolány také k rozhodování o jeho liberaci vůči pensijnímu ústavu. Z pozitivních předpisů by se mohl ku podepření tohoto názoru uvést předpis § 35. ex. ř., o příslušnosti k rozhodování o opozičních námitkách, jedná-li se o veřejnoprávní exekuční titul.

JUDr. Fr. Klučina.

D E N Í K.

Sedmdesáté narozeniny Františka Kleina. Dne 24. dubna t. r. dožil se Dr. František Klein svých 70. narozenin. Jméno jeho zůstane navždy spjato s procesními zákony rakouskými, jejichž je autorem. A právě pro toto svoje dílo zaslouží si, aby také čeští právníci jméno jeho podrželi ve vděčné paměti, i když jinak, zejména pokud jde o politickou činnost jeho jako bývalého ministra spravedlnosti, nemají naň vzpomínky nejpříznivější. Zásluha Kleina jako tvůrce procesních zákonů spočívá v tom, že vyzbrojen jsa hlubokou znalostí věci, dovedl vypracovati osnovy zákonné, jež jak svým obsahem, tak svou formou jsou dílem jednotným, ladným i účelným. Účelnost jejich osvědčila se před světovou válkou a i za ní stkvěle; a jestliže vlivem různých poválečných a netušených přechodných poměrů tu a tam procesní aparát hladce nepracoval a někdy zaskřípal, není to vinou stroje samotného, jako spíše ochablosti a vysílenosti jeho obsluhovačů. Není pochyby, že za normálních poměrů jsou procesní zákony rakouské, jež dosud platí i u nás, schopny plně uspokojiti osoby právo hledající. Proto také zůstanou tyto zákony i při příštím sjednocení z á k l a d e m, na němž bude budováno. Bylo by nerozumné hledati základ jiný, když na př. v Itálii komise zřízená k vypracování osnov nových zákonů přijímá pro reformu tamního civilního procesu zásady rakouského práva, uznávajíc jeho vynikající přednosti, a když i v Německu, jak tomu poslední novela z 13. února 1924 nasvědčuje, zavádějí se leckteré novoty, jimž vzorem bylo rakouské procesní právo. Rovněž v Polsku je rakouský proces civilní vzorem pro příští jednotný civilní řád soudní — a tak věru může býti Klein uspokojen vida, že jeho práce bude v omlazené a tu a tam snad doplněné podobě žíti dále i ve státech jiných.

Na počest 70. narozenin Františka Kleina vydáno bylo zvláštní slavnostní číslo časopisu »Gerichts-Zeitung«, do něhož